

**Tractatvs De Præventionē Iudiciali [!], Sev De
Contentione Ivrisdictionvm**

Tonduti, Pierre François de

Lvgdvni, M.DC.LXXIII.

Capvt XXXII. Quando vnus ex pluribus Iudicibus concurrentibus, siue ambo laïci sint, siue vnus Ecclesiasticus & alter laïcus, præuenit per prolationem sententiæ, vtrum reus postea possit ab alio ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98370](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98370)

rior ipse adeundus est, qui controuersiam istam, vel componat vel alia ratione decidat, vel etiam causam ad se euocet, aut vni ex istis duobus iudicibus committat, vt in ea nomine illius tribunalis procedat, ad quod causam de iure spectare declarabitur, prout factum fuit in quadam causa in tribunali huius ciuitatis introducta in qua agebatur de mandantibus & mandatariis, & de aliis complicitibus, cum enim causa esset contra aliquos ex ipsis in vno tribunali preuenta, & contra alios coram aliis iudicibus actum fuisset, tota causa preuia euocatione fuit iudicibus Curie Auenionensis commissa: vt ostendit D. à Laurent, *deci. Auenionen.* 114. num. 5. Et notat Socin. *in cap. postulasti, vers. circa septimum, de foro compe.*

4 Si vero duo isti Iudices contententes sint in diuersis Monarchiis, & sub diuersis Principibus, videatur quidem de iure nihil esse innouandum, donec causa contentionis territoriorum non limitatorum, vel si limitata sint donec questio illa in cuius territorio delictum patratum sit fuerit terminata; cum hæc sit questio præiudicialis, & per consequens prius terminanda, c. si iudex laicus, in fin. & ibi Gloss. de sentent. excomm. in 6. C. cancer. lib. 3. var. resol. c. 10. de contem. iurisdict. num. 59. & sequentib. & numer. 66.

5 De consuetudine tamen quilibet Iudex procedit, & suam quilibet tuetur iurisdictionem, non sine magno partium litigantium detrimento: vnde si bona delinquentis in vtroque territorio sita sint, vterque iudex condemnabit ad penam pecuniariam, si illi locus sit; pro quâ & pro litis expensis contra bona sita in suo territorio executiones faciet. † Sed quando locus est penæ corporali, præualebit ille, qui delinquentem in suis carceribus detinet, cum alius suam sententiam contra personam, quam non habet, executioni mandare non possit. Atque ita intelligenda sunt quæ dicit Socin. *in d. cap. postulasti, vers. circa septimum. De foro compe.* Cæpol. de seru. iustic. præd. cap. 26. de mari. num. 20. Farinac. de Inquisit. quest. 7. num. 51. Clar. in praxis S. final. q. 38. num. 11.

7 Sicut vterque iudex procedit, quando lapide, sagittâ, vel carapulario globo ab vno ad aliud territorium dimisso, sequitur mors, aut vulnus: Farinac. *dicta quest. 7. num. 46.* iuxta distinctiones & explicationes ibi per ipsum fusè deductas, quas hic repetere superfluum esset: Salgad. de regia prædict. p. 1. cap. 2. §. 4. num. 14.

8 Eademque ratione, si mandans & mandatarius sint puniendi, poterit Iudex loci mandati, necnon etiam Iudex loci in quo mandati executio, & delicti consummatio facta fuit, procedere ad delicti punitionem; non quidem, vt mandans vel mandatarius puniri possint penâ ordinariâ delicti consummati per Iudicem territorij in quo mandatum factum & acceptatum est, sed penâ saltem extraordinariâ, ratione simplicis mandati & acceptationis eiusdem, nisi ageretur de delicto, in quo solus conatus & affectus punitur penâ ordinariâ, tunc enim etiam Iudicem loci mandati illam infligere posse existimat. Quanquam, & ipse penam ordinariam delicti à Iudice loci mandati imponi posse censet, vt ibi per eum *in vers. Quod si sumus,* etiam si non ageretur de delicto in quo pro solo conatu penæ ordinariæ locus est. Vnde cauti debent esse Iudices, qui in loco vbi mandatū factum est, pro homicidio aut alio graui delicto præuenerunt, vt non facili, nec inconsulto Superiore reum remittant ad Iudicem delicti consummati, vt ibi dicit Farin. non obitante quod cognitionem spectare ad Iudicem loci delicti consummati

multi DD. existiment, & nominatim D. à Laurent, *dicta deci.* 114. num. 6. cum aliis relatis per Farinac. *dicta q. 7. num. 47.*

Vtrum autem causæ mandantis, & mandatarij item auxiliatoris & principalis delinquentis, tractandæ sint coram eisdem Iudicibus, quando sunt sub eodem Principe, & vna causa sit de continentiis alterius, satis explicauimus in *quest. Civilib. p. 2. cap. 1 § 3. num. 6. & seqq.*

Ceterum ex regulâ dicti cap. si iudex laicus, in fin. de sentent. excomm. in 6. notandum est, quod pendente inter duos Iudices contentione iurisdictionum, si ambo iudices sint sub eodem Principe, nihil est hinc inde innouandum, quia tunc Iudices habentur pro priuatis personis, cum inter se contentant de proprio interesse, ratione iurisdictionis, vt bene probat Cæncer. *dicto lib. 3. cap. 10. de contem. iurisdict.* num. 65.

Hoc est verum, si Iudex prætendens se præuenisse, haberet aliquod probabile fundamentum suæ præuentionis: si enim præuentionis illius non esset probabilis, esset frivola, posset Iudex legitimus ad vltiora procedere, non obitante allegata præuentione: Et hoc casu consultius erit illi, qui videt alium procedere ad vltiora, recurrere ad Superiorem: ex notatis per Cæncer. *di. part. 3. cap. 10. num. 68. & mult. seqq.* vbi explicat quod dicatur hoc casu dubium probabilis.

RESOLVTIO XXXII.

ARGVMENTVM.

Quando vnus ex pluribus Iudicibus concurrentibus, siue ambo laici sint, siue vnus Ecclesiasticus & alter laicus, præuenit per prolationem sententiæ, vtrum reus postea possit ab alio preuenito puniri. Quid si reus in vtroque loco sit contumax, & ratione contumaciæ, aut alia de causa locus sit confiscationi bonorum. Et quid sit agendum, quando contumax purgata contumaciâ & relictis expensis coram altero comparuit, & vtrum statua, seu imago delinquentis in causa hæreticos sit duobus in locis comburenda & Curie sæculari tradenda. In complicitibus etiam post alterius Iudicis sententiam captis, quomodo sit procedendum, aut si post alterius Iudicis sententiam constet de noua qualitate delicti, ipsum grauius reddente, aut delicti nomen, & naturam in grauius commutante.

S V M M A R I V M.

- 1 Si vnus ex pluribus iudicibus præuenerit in executione sententiæ capitalis, cessat alterius iurisdic-tio quoad penam delicti.
- 2 Quando duo Iudices diuersarum iurisdictionum simul concurrunt, ratione eiusdem delicti, quilibet bona sui territorij confiscat.
- 3 Si ex peculiari statuto vel consuetudine bona minus territorij confiscari debent, illa confiscatio non potest

B b 3

- potest trahi ad bona alterius territorij, in quo non viget talis consuetudo vel statutum.
- 4 Si reus in utroque Iudicio de praeventione, vel iurisdictione contendendum, tribunali, contumax fuerit, ab utroque pro delicto contumacia multabitur.
 - 5 Contumax non purgata contumacia non est audiendus si apponat de alterius praeventione, quia sic ambos Iudices posset deludere.
 - 6 Dux contumacia, duo sunt delicta & duplicem poenam merentur.
 - 7 Reus, purgando contumaciam coram secundo Iudice, utrum possit deinde opponere, quod is fuit praeventa coram primo.
 - 8 Quando ex statuto contumax habetur pro confesso, & quis citatur coram diversis iudicibus, cognitionem causae ad se spectare contententibus, ab utroque iudice pro delicto principali, uti confessus condemnandus est.
 - 9 Hereticus, duobus in locis contumax, utroque in loco condemnatur, & eius statua utroque in loco comburitur.
 - 10 Verum sit indistincte verum, quod statua hereticis qui contumax est, comburenda sit, & quomodo hoc sit intelligendum.
 - 11 Condemnatio & executio in effigiem duobus in locis fieri potest. Intellige si talis sit utriusque loci consuetudo.
 - 12 Virum post condemnationem delinquentis adeo causa sit praeventa, ut alius Iudex non possit procedere contra complices.
 - 13 Reus, qui in prima tortura non fuit interrogatus de complicibus, utrum illis repertis iterum torquendus sit.
 - 14 Superueniente noua probatione qualitatatis aggravantis delictum, utrum post praeventionem factam per alium Iudicem per prolationem sententiae, secundum Iudicem procedere possit.
 - 15 Quomodo procedendum sit, si qualitas superueniens mereatur poenam corporalem, & reus fuit dumtaxat condemnatus ad poenam pecuniariam.
 - 16 Quid si pro utroque delicto tam principali quam aggravante superueniente, locus sit poena corporali quomodo sit procedendum.
 - 17 Quando poena non est reiterabilis, si fuerit per unum Iudicem imposita, alius ad illam imponendam non procedit.
 - 18 Secundus Iudex, potest poenam grauiorem, etiam mortis illi qui per Iudicem praeventientem punitus fuit imponere, si agatur de homine facinoroso aut delicto enormi.
 - 19 Si qualitas aggravans superueniat post sententiam, poterit noua poena imponi, si talis sit qualitas qua nouum titulum delicti producat.
 - 20 Qualitas aggravans, dat iurisdictionem Iudici praeventio, quando superueniat ante litem contestatam, vel post, sed ante sententiam prolationem, secus si post sententiam.
 - 21 Si qualitas aggravans venerit ad notitiam Curiae post sententiam, distinguendum est utrum producat nouum delictum necne.
 - 22 Poena & delictum delationis armorum, & vulnerum illatorum, an sint duo delicta & due poena.
 - 23 Simplex percussio, & ea quae sit hominibus coadunatis sunt duo diuersa delicta.
 - 24 Qualitas aggravans homicidij, potest facere ut ex simplici homicidio transeat in assassinium vel parricidium.
 - 25 Qualitas quae non auget poenam, principaliter & de per se non facit ut sit nouum delictum.

26 Quando actio legis Aquiliae producit poenam duplici, propter infirmationem, non est noua actio, nouumque delictum, quod ex negatione proficitur.

27 Praeventio exceptio non obstat, quando qualitas aggravans producit nouum titulum delicti, obstat vero si nouum titulum non producat.

VIA Superius ostendimus, multis in casibus inter diuersorum tribunalium Iudices praeventioni locum non esse, sed quemlibet ex iudicibus procedere separatim in causa aduersus delinquentes, nec teneri unum reos alteri remittere, quaeritur nunc: utrum delinquens in uno ex duobus illis, vel pluribus, tribunalibus punitus, iterum coram alio puniendus sit, & qua poena. Sanè non videtur rationi consentaneum, ut quis duplici poena pro eodem facto condemnatur. Sed tamen pro integra huius quaestionis resolutione diuersi casus considerandi sunt.

In primis enim si poena capitalis, ab uno Iudice imposita fuerit & executioni demandata, clarum est, non posse per alium posteriorem Iudicem eandem poenam iterum imponi, cum hoc casu executio, nec retractabilis sit, nec reiterabilis.

Similiter si agatur de delicto, in quo locus est poenae bonorum confiscationis, quilibet ex istis iudicibus procedat ad bonorum sub sua iurisdictione, & territorio positiorum confiscationem: intelligendo tamen hanc procedere secundum terminos propositos, nempe quando delictum tale est, ut in utroque territorio confiscationis poenam mereatur. Si enim ex speciali unius ex pluribus tribunalibus consuetudine, vel statuto, poena confiscationis intraret, tunc in confiscatione generali non comprehenderentur bona sita in alio territorio, & iurisdictione: Addent, ad Angel. in tract. de malefic. in verb. Et eius bona publicamus; num. 5. versic. Tertia fuit opinio. Bosl. in prax. tit. de honor. publicat. num. 62. Clar. in prax. crimin. §. fin. quest. 78. num. 27. Surd. consil. 152. num. 28. Peregr. de iure sig. lib. 5. tit. 1. num. 137. Farinac. in prax. quest. 25. num. 99. Talis autem in multis Galliae locis poena confiscationis imponi solet ex speciali consuetudine, quoties locus est confiscationi corporis seu poenae mortis, Qui consigne le corps, consigne le bien, quae propterea extendi non debet ad loca, ubi illa poena non solet infligi: viget autem illa consuetudo in locis omnibus Parisiensis consuetudini suppositis, Bacquet des droits de Justices, cap. 5. num. 96. & in maiori parte resortus Tholosani, Maynard. lib. 8. cap. 85. num. 2. Et in Burgundia, Chassan. in consuet. Burg. rubr. 1. §. 5. in verbo, s'il n'a grace, num. 137. versic. Quidquid tamen, quem refert Guazzini. de consisc. conclus. 13. ampliat. 78. num. 1. Non tamen habet locum illa consuetudo apud Caenomanenses & Turonenses, nec in Prouinciis, quae vtuntur iure scripto, Bacquet dicto numero 96. Boër. decif. 264. numero 15. Papon. lib. 24. tit. 13. Arrest. 1.

Hae quaestio fuit aliàs tractata in Tribunali Rotae Romanae, siquidem cum creditores illius, cuius bona propter delictum confiscata fuerant in statu Ducis Florentiae, curarent capi de pignore bona illius condemnati, sita in ditione Ecclesiastica, obiciebatur creditoribus quod per confiscationem bonorum, extinctae erant omnes obligationes illius debitoris; ita ut ipse debitor molestari non posset, sed omnes actiones actiuae & passivae translatae essent in fiscum, qui mediante confiscatione succederet in bonis illius debitoris. Tamen quia confiscatio non fuerat

fuerat facta vigore iuris communis, sed ex speciali constitutione Status Florentini, Decisum fuit in confiscatione non comprehendi bona in Statu Ecclesiastico existentia, super quibus Iudices illi nullam habebant iurisdictionem. Et propterea creditores agere possent contra bona existentia in Statu Ecclesiastico, etiam nullis factis diligentis contra bona Status Florentiae, iuxta facultatem à Iure datam creditoribus agendi contra bona debitoris sibi bene visa; & ita decisum fuit coram D. Pirouano, dec. 565. p. 3. recentior.

4 Rursus, si agatur de contumacia coram utroque Iudice incurta, certum est contumaciam illam in utroque tribunali purgandam esse, & utrumque Iudicem ad poenam annotationis, & deinde suo tempore, confiscationis bonorum, (lapso videlicet anno) procedere posse, seu ad alias poenas contra contumaces introductas, Bart. in l. sepulchri, num. 2. ff. de sepulch. viol. Marant. in specul. p. 6. tit. de Inquisitione, n. 98. versic. Limita decimo.

5 Et ratio est, quia contumax non debet audiri nisi purgata prius contumacia, cum refectione expensarum, l. sanctimus, Cod. de iudic. Ergo si contumaciam non purgauerit, non potest opponere exceptionem praeventionis, & hoc siue causa tractetur coram eodem secundo Iudice, qui solus procedit, siue coram alio, coram quo etiam contumax fuit. Ratio enim eadem utroque casu militat, videlicet, quia aliquin esset in potestate delinquentium dolose poenas sui reatus effugere. Nam coram secundo Iudice non possent conveniri: quia supponimus processum alibi ceptum esse. Coram primo vero nunquam comparerent, & ea ratione utramque deluderent Curiam & crimen inultum remaneret. Cum igitur contumax in utroque tribunali pro sua contumacia repellatur, in utroque plectendus pro illa est, non obstant exceptione praeventionis & litispendentiae. Et hac ratione nititur Bart. in dist. l. sepulchri, n. 2. ff. de sepulch. viol.

6 Nec alicui mirum videri debet si duae poenae imponantur, cum duae sint contumaciae & duo diversi delicta. Neque potest reus dicere: Non debuisti me facere contumacem in secundo iudicio, ex quo semel fueram praeventus in primo: quia cum lex ipsi praeventionis denegat exceptionem, aliasque praesudiciales; sequitur quod tenebatur comparere coram utroque, & non comparando offendit utriusque iurisdictionem, & ab utroque Iudice poenis contumaciae puniri potest.

7 Sed si reus compareat, & purget contumaciam & expensas contumaciales refundat coram secundo Iudice, & non fuerit contumax coram primo, tunc bene poterit opponere de praeventione facta coram illo primo Iudice, cum eius intersit coram diversis iudicibus duplici processu duaxari duplicique poena coërceri, leg. senatus, ff. de accusat. leg. penult. §. fin. ff. naufrag. cap. fabul. Bart. in d. l. sepulchri, num. 5. Sed de his diffusius agemus infra c. 39. n. 9. & c. 40. maxime n. 15. & sequentibus.

Et praemissa vera sunt, si agatur de pluribus iudicibus inter quos locus esse potest praeventioni; Si enim duo illi Iudices procedere volentes tales essent quis sibi iniicere cedere nollent, quales sunt iudices diversarum Monarchiarum, tunc frustra de praeventione, etiam purgata contumacia opponeretur, quilibet enim suam tueretur iurisdictionem, & ad ulteriora procederet, tam contra contumaciam, quam contra delictum in principale, in locis ubi contumax habetur pro confesso, ut supradictum fuit; quando videlicet statutum, aut consuetudo talis est,

ut ex contumacia ficta oriatur confessio delicti, & tunc enim duplex fit condemnatio, ratione contumaciae fictaeque confessionis, una videlicet in quolibet tribunali, quia imputandum est reo quod non comparuerit: Bart. in d. l. sepulchri, n. 7. & 8. ff. de sepulchro violat.

Exemplum afferri potest in haeretico, quia pro hoc crimine contumax habetur pro confesso, & contra contumacem subsequi potest effectualis condemnatio ad poenas huiusce delicti, ut notat Farinac. de haeresi, q. 18, n. 93. Ideo si quis de hoc crimine accusatus, fuerit contumax, & tanquam talis ad poenam huic crimini debitam uti fictè confessus fuerit condemnatus, coram duobus diversis iudicibus, Inquisitoribus videlicet vel Episcopis, eius statuta poterit duobus in locis & tribunalibus publice igne concremari, iuxta tradita per Farinac. d. q. 18 §. num. 96.

Quoniam hac praxis procedendi contra statutam seu imaginem absentis & contumacis in crimine haeresis, non ita simpliciter sit admittenda & practicanda, sed in illis dumtaxat locis ubi talis est consuetudo, ut aduertit Pegna. in director. Inquisit. in 13. modo formandi processum, fol. mibi 346. col. 2. cuius haec sunt verba.

Ceterum quae de statuâ producenda, & combustione seu relaxanda Curiae seculari, proxime diximus, nullo iure sunt cauta, neque videtur res admodum antiqua, ut disserui, schol. 69. huius tertiae partis, prope finem, Iure enim solum cauetur, ut defunctus exhumeretur, eiusque ossa sepultura Ecclesiastica priuenter, cap. quicumque, de haeresi, lib. 6. Nihilominus res est valde apta ad defunctorum memoriam dampnandam, & timorem incutiendum. Ideo in hoc pro ut in ceteris quae lege definita non sunt, cuiuslibet provinciae laudabilis consuetudo seruanda erit. Nos enim legem non ponimus ubi legem nullam habemus, Haec tenet Pegna.

In casibus igitur & locis ubi haec combustio statuta observari solet, si reus de haeresi in contumaciam damnatus fuerit, duobus in locis & diversis provinciis, combustio ista in effigiem exequi poterit. Idem dicendum de aliis criminibus pro quibus executiones in effigiem fieri soleant, stante tali consuetudine, utrobique enim fiet executio ista in absentis imaginem, quod tamen iuri communi non esse conforme nos ostendimus in 1. parte huius tractatus, cap. 30. num. 65.

Alius insuper datur casus, in quo sine dubio Iudex alterius iurisdictionis post causam ab alio Iudice separati territorij & Monarchiae praeventam, procedere poterit aduersus delinquentem, videlicet, si ipse debita quidem poena fuerit per Iudicem praeventientem punitus; sed contra eius complices reus tortus non fuerit, nec in tortura de complicitibus interrogatus, quamvis ex processu primo constaret per informationes de complicitibus & sociis. Hoc enim casu poterit novus iste, & secundus Iudex competens, reum torquere solum ad sciendum socios & complices, ne istorum delictum remaneat impunitum, & de proprio scelere glorientur, cum intersit reipublicae ne delicta remaneant impunita: Baiard. ad Clar. quest. 57. num. 20. vers. Adde quod licet debita poena. Si enim processum fuisset ad torturam & reus sustinuisse, valde durum esset, si ipse iterum per alium Iudicem pro eadem causa torture subiret. Atque ita decisum testatur Samsel, dec. 138. num. 5. versic. Limitatur etiam. Dico hoc procedere, quando in prima tortura de complicitibus fuit interrogatus; nam si de illis interrogatus non fuisset,

posset Præfes Provinciæ, iteratam illi pro habendis complicitibus decernere torturam, cum non sit inconueniens reum semel tortum, iterum torturæ subiici, per text. in *l. vnus*, §. *reus*, ff. de *questiōe*. Et ita concludit Sanfelix. in *addit. ad dictam decisionem* 138. in *fine*.

- 15 Quod si ab vno Iudice præueniente, reo pœna imposita fuerit, & executioni demandata, deinde vero Iudex præuentus, pro eodem delicto principali pœnam imponere velit, quomodo fieri potest vt pro eodem facto duplex pœna imponatur.

Respondeo, quod si in nouo & secundo iudicio, nulla alia qualitas aggrauans fuerit probata, secundus iudex poterit ex causâ pœnam augere, si sit pecuniaria, & ita expedire iudicauerit. Si vero secundum iudicium mereatur pœnam corporalem, & primus iudex solum indixerit pecuniariam, debet reum ad pœnam corporalem condemnare, sed restituta pecuniâ per eum exbursatâ pro multâ primi iudicij. Si vero pœna tam à Iudice præueniente, quam à præuento intelligenda sit corporalis, distinguendum est. Aut enim pœna reïterabilis est, aut non. Si reïterabilis, veluti exilij ad tempus, vel ratione certi territorij, pœna reïterabitur, & bannietur ab utroque territorio, vel ad longius tempus, si tali pœnæ locus sit. Si pœna non sit reïterabilis, veluti amputationis manus, tunc sufficit pœna per primum Iudicem, qui præuenit, inflicta: vel etiam secundus iudex, si ita faciendum iudicauerit, poterit primæ pœnæ corporali per primum Iudicem illatæ addere pœnam pecuniariam, quæ supplebit defectum nimis levis castigationis factæ per primum. Ita declarat Marant. in *specul. tit. de Inquisit. p. 6. n. 100.*

- 16 Respondeo, quod si in nouo & secundo iudicio, nulla alia qualitas aggrauans fuerit probata, secundus iudex poterit ex causâ pœnam augere, si sit pecuniaria, & ita expedire iudicauerit. Si vero secundum iudicium mereatur pœnam corporalem, & primus iudex solum indixerit pecuniariam, debet reum ad pœnam corporalem condemnare, sed restituta pecuniâ per eum exbursatâ pro multâ primi iudicij. Si vero pœna tam à Iudice præueniente, quam à præuento intelligenda sit corporalis, distinguendum est. Aut enim pœna reïterabilis est, aut non. Si reïterabilis, veluti exilij ad tempus, vel ratione certi territorij, pœna reïterabitur, & bannietur ab utroque territorio, vel ad longius tempus, si tali pœnæ locus sit. Si pœna non sit reïterabilis, veluti amputationis manus, tunc sufficit pœna per primum Iudicem, qui præuenit, inflicta: vel etiam secundus iudex, si ita faciendum iudicauerit, poterit primæ pœnæ corporali per primum Iudicem illatæ addere pœnam pecuniariam, quæ supplebit defectum nimis levis castigationis factæ per primum. Ita declarat Marant. in *specul. tit. de Inquisit. p. 6. n. 100.*
- 17 Quod si agatur de viro facinoroso, aut aliqua ad sit grauissima delicti circumstantia, secundus iudex pro suo arbitrio poterit vel pœnam mortis, vel aliam delicto condignam pœnam imponere, omnia enim hæc ex iudicis arbitrio dependent. Marant. *ibidem* num. 101.

- 20 Si vero coram Iudice præuento post sententiam per præuenientem latam, noua emergat, & ad notitiam Curie secundi iudicis deueniat, qualitas aggrauans, considerandum vtrum noua ista qualitas contineat nouam delicti speciem, & hoc casu noua pœna imponenda erit; quia nouum erit delictum. Si vero qualitas sit solum aggrauans, non tamen nouam delicti speciem producat, tunc non poterit super eodem crimine procedi, neque noua pœna, si prima sufficiens fuerit, à Iudice secundo imponi: Farinac. de *Inquisit. quest. 4. numer. 4. in 3. ampli.*

- 21 Quod autem superius diximus cap. 28. num. 14. Iudicem qui cognoscit cum qualitate delicti magis aggrauante, licet permiserit se ab alio præueniri, nihilominus præuenienti præferendum esse, locum habet quando secundus Iudex vult procedere post litem inchoatam, vel post litem contestationem, aut post latam sententiam, nondum tamen executioni demandatam, vt post Bart. in *dict. l. Senatus*, tenet Anton. Gomf. lib. 3. var. resol. c. 1. de *delict. num. 27.*
- 22 Nos autem hic loquimur quando non solum litem cœpta fuit, & contestata, ac etiam lata sententia, nondum tamen executioni demandata, hoc enim casu distinguendum est (provt mox dictum fuit inter qualitatem aggrauantem, nouum delicti genus inferentem, vel non inferentem, de qua copiosius agit Farinac. *dicta quest. 4. in 3. ampli.* & Sanfelix. *d. decis. 138. num. 6.* Exemplum afferri potest in delicto delationis armorum prohibitorum ex statuto, proclamare, aut alia constitutione, si enim ex tali

delatione sequatur vulnus, & per consequens duo sint diuersa delicta, tamen confunduntur & pro vno reputantur, nisi ex statuto reputentur vt diuersa, vt contra quorundam sententiam tenuit Farinac. q. 108. n. 166. atque ita decisum testatur Capyc. Latr. *decis. 78. n. 7. & 8.* Et ratio est; quia delictum delationis, armorum est tantum præparatorium delicti principalis, ideo cum illo confundi debet. Angel. in *l. nunquam plura*, ff. de *privat. delict.* Dixi *nisi ex statuto pro diuersis reputentur*, propter dispositionem statuti Comitatus Venetiani, de quo nos egimus, p. 1. *huius tract. c. 11. n. 22.* quo delictum vulneris, aut homicidij commissum turba coadunata, reputatur diuersum cum delicto coadunationis hominum armorum; quia vnum puniunt per Iudices vassallorum, aliud vero per maiorem Curiam, & propterea non esset illo casu, locus dictæ decisioni. Capyc. Latr. 78. Plura Farinac. q. 122. n. 20. & de materia punitionis diuersorum delictorum ad vnum effectum concurrentium, copiose agit per totam illam questionem, & propterea dum casus occurrerit, ad eundem erit. Aliud exemplum potest afferri de eo, qui ratione simplicis percussione (etiam semotis terminis dicti statuti, & considerato solum iure communi) accusatus, & condemnatus fuit, pro qua datur iniuriarum actio. Si vero percussio facta fuerit coadunata turba hominum, turba illa coadunatio nouum & distinctum est delictum, quod diuersa actione criminali cognoscitur: non enim pro coadunatione datur actio iniuriarum, sed actio legis Iulie de vi publica, cuius est alia eadem, vt dicit Sanfelix. *dicta dec. 138. n. 7. in fine.* Ideo quamuis statuto Comitatus, de quo mox fecimus mentionem, non esset agnitus tantum nouum delictum, tamen ex dispositione sola iuris communis censendum est nouum, & diuersum à percussione: ex notatis per Sanfel. *dicto loco.* Quod intellige, quando coadunatio hominum non fuit facta ad effectum percutiendi vel vulnerandi; si enim ad illum effectum facta fuerit, minor pœna confunditur & absorbetur per maiorem. Et ita procedunt dicta superius ex Farinacio & Capycio citatis num. 13. Atque ita limitat ipse Farinacius *dict. quest. 108. num. 167.* Item alia pœna est simplicis homicidij, alia vero si illud committatur in personam patris, quia noua qualitas aggrauans, nouum facit delictum nempe parricidium. Vel si mediante pecunia commissum fuerit, tunc enim vocatur Assassinium, & est nouum delictum, quod grauiorem pœnam meretur. Item in actione legis Aquiliæ dum propter inficiationem datur pœna dupli: negatio illa non constituit nouum delictum; quia originem & fundamentum deducit à delicto principali, qualitas autem negationis est veluti quoddam accessorium illius. Ita exponit Bartol. in *l. denunciasse*, §. *quid tamen*, n. 5. ff. ad *l. Iul. de adulter.* Vnde concludit quod si agatur de delicti qualitate aggrauante, quæ illud in nouam criminis speciem transformet; noua accusatio potest proponi etiam post sententiam, nouaque pœna imponi: sin minus, nouam actionem proponenti obstat exceptio præuentionis, & rei iudicatæ, nisi tamen etiam in primo iudicio noua illa qualitas quæ nunc proponitur, deducta fuisset; tunc enim iterum in secundo iudicio opponi non potest. Hæc omnia intelligenda sunt de Iudicibus eiusdem Monarchiæ: nam si essent Iudices sub diuersis Principibus constituti, quilibet procederet nulla habita ratione præuentionis factæ per alium, vt superius satis explicatum est.